

Landbruks- og matdepartementet
postmottaket@lmd.dep.no

Vår saksbehandler
Veronica Andersen
Tlf. 78 44 08 22

Vår dato
2008-05-02
Deres dato

Vår referanse 2008/00386/003
Arkiv: -k14
Deres referanse

Høringsvar om forslag til endringer i jord-, konsesjons og odelslov, boplikt m.m-

Vi viser til Landbruks- og matdepartementets høringsforslag om endringer i jord-, konsesjons- og odelslov, bestemmelser om bo- og driveplikt m.v.

Finnmark Bondelag er bekymret over forslaget. Etter at konsesjonsgrensa for landbruks-eiendommer ble lempet på sist gang har vi sett en uheldig utvikling i mange områder. Distriktene fraflyttes, samtidig som at byer og tettsteder opprettholder sin bosetting eller vokser. Finnmark Bondelag er svært glad for at vi kan beholde store deler av befolkningen innenfor fylkets grenser. Likevel ønsker vi at bosettinga i distriktene ikke skal reduseres, men at bygdene skal være levedyktige også i framtida.

For Finnmark Bondelag er jordvernet den viktigste årsaken til at vi ønsker å beholde dagens lovgivning for konsesjon og boplikt på landbrukseiendommer. Uansett er det slik at et gårdsbruk ikke kan eksistere dersom samfunnet ikke tilbyr en god infrastruktur og et minimumsnivå av tjenester. Derfor er bosettingshensynet også en svært viktig grunn til at vi ikke vil endre dagens lovverk innenfor dette feltet.

Vi vet at behandling av konsesjonssaker og bo- og driveplikt er tidskrevende for mange kommunale næringsavdelinger. Dette er da også en årsak til at mange kommuner tar godt imot et slikt lovforslag som er forelagt. Vi mener imidlertid at boplikt og konsesjonsplikt på landbrukseiendommer kan være en mulighet for kommuner i Finnmark til å få i gang ny næringsvirksomhet og styrke bosettingen i sine distrikter.

Finnmark Bondelag mener at Landbruks- og matdepartementet i sitt høringsnotat har tillagt administrative konsekvenser i form av arbeidsbelastning i kommunene, for stor vekt. Et lovverk som jordlov, odelslov og konsesjonslov skal etter vårt skjønn ivareta landbrukets interesser innen arealvern. Det at kommunene påføres merarbeid som følge av lov- endringer, mener vi er av sekundær interesse og betydning.

Vi vil videre omtale to av endringsforslagene spesielt.

ondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Postboks 1091, 9503 Alta	Besøksadresse: Meierivn.5, Alta	Telefon: 78 44 08 22	Telefaks: 78 45 73 09	E-postadresse finnmark@bondelaget.no
Finnmark Bondelag	Org.nr.: 987370254	Bankkonto: 4944.09.18637	Internet:	
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto: 8101.05. 91392		www.bondelaget.no/finnmark

Om 25 daa grense for boplikt

Landbruket er viktig når det gjelder bosetting, også i Finnmark. I høringsnotatet fra Landbruks- og matdepartementet vises det til statistikk som sier at 82% av de som ikke vil selge sin landbrukseiendom er nært knyttet til den, og 52% sier det er fordi den er viktig som feriebolig. Det er liten grunn til å tro at dette er annerledes i Finnmark. Landbrukssområdene i de sjøsamiske fjordene er etter hvert nærmest avfolket eller forgubbet. Landbrukseiendommer i disse områdene eies av barn og barnebarn, og brukes som fritidseiendommer. Eierne har gjerne nostalgiske minner til et landbruk fra en svunnen tid. Landbruket i Norge har utviklet seg enormt de siste 20 år og minnene om tidligere tids gårdsdrift, er snart det eneste vi har igjen i disse områdene. Nye næringer med basis i landbrukseiendommer ser dagens lys i Norge. Det gjelder bare å få ideene koblet sammen med de riktige folkene.

I sjøsamiske områder er det fortsatt slik at landbruket kombineres med andre næringer, og til sammen skaper dette grunnlag for en familie til å livnære seg. Med dagens muligheter til å skape et næringsgrunnlag på relativt små landbruksarealer, tror vi at langt flere landbrukseiendommer kan brukes aktivt. Næringsaktiviteter som Inn på tunet-virksomhet, reiselivsaktiviteter, og småskalamatproduksjon har fram til nå ikke fått godt fotefeste i Finnmark. Det er uvisst hva som er årsaken til dette, men at noe av grunnen er eiere som ikke har interesse av eiendommen utover som hyttetomt, tror vi kan være medvirkende. Kreativitet og gründervirksomhet for å skape næringsaktivitet på eiendommen er ikke nødvendig, så lenge kommunen ikke pålegger eier boplikt. Vi trenger nye øyne og nye mennesker for at "forgubbinga" på bygda skal stoppe. En mer aktiv bruk av boplikt som et reelt virkemiddel for at mennesker skal bosette seg på bygda tror vi derfor er helt nødvendig. Vi mener at erverv av landbrukseiendom *skal* medføre større forpliktelser utover det å skaffe seg regulert tomt til bolig eller hytte. Det å eie arealer som er egnet til matproduksjon skal pålegge eier et ansvar. Finnmark Bondelag mener derfor at dagens boplikt på landbrukseiendommer må gjøres tydeligere, i stedet for å heves.

Om 25 daa grense for konsesjonsplikt

En endring som foreslått kan etter vår mening få svært uheldige konsekvenser for landbruket i Finnmark. Etter at konsesjonslovgivningen ble lempet på i 2003, ser vi at bønder i pressområder har mistet muligheten til erverv av tilleggsjord i nær tilknytning til gården. Dette er på grunn av økt konkurranse om arealer fra andre interessenter. Dette gjelder særlig for områder nært byene og i Alta spesielt.

Konsesjonsplikta på mindre landbrukseiendommer sørget tidligere for at disse arealene ble tilleggsjord for aktive bønder. Noe som var av stor betydning for enkelt bonden. I dag er mangelen på arealer som egner seg til jordbruksformål økende, i enkelte områder i Finnmark. Dette skyldes både økt produksjonsomfang og nye produksjonsmetoder. Dersom konsesjonsgrensa for landbrukseiendommer økes ytterligere, vil flere eiendommer kunne bli solgt til utbyggere og investorer til en pris bønder ikke kan konkurrere med.

Utenfor pressområdene tror vi at forslaget til økt konsesjonsgrense også vil være uheldig. Fjordstrøk av Finnmark er attraktive som hytteområder, da de har nærhet til både sjø og fjell. I dag ser vi at utbyggere satser tungt i når det gjelder utvikling av hytte- og fritidsområder. Dette er en utvikling vi vanskelig kan stoppe og prisnivået på slike eiendommer vil også her kunne øke til et nivå bonden vanskelig kan konkurrere med.

Fjordstrøkene i Finnmark er fortsatt områder der sauehold i kombinasjon med fjordfiske er utbredt. Antallet sauebruk har vært nedadgående, men antallet sau har blitt opprettholdt gjennom større bruk. For det tradisjonelle landbruket er økning i produksjonsvolumet ofte eneste mulighet for økt inntekt. Å øke arealgrunnlaget er derimot ikke like enkelt, både av klimatiske årsaker og den spredte eiendomstrukturen vi har i fylket.

Dagens eiendomstruktur er et resultat at statens politikk for salg av grunn. Utmål av jord til jordbruksformål ble gitt med tanke på med datidens bruksstruktur, med mange små gårdsbruk. Dermed er mange landbrukseiendommer i dag mindre enn 25 daa. En liberalisering som LMD nå har foreslått, vil etter vårt skjønn sette store begrensninger på landbrukets mulighet i Finnmark til fortsatt utvikle seg og overleve i framtida. Kjøp av jord for landbruksformål var inntil 2006 mulig for bøndene i Finnmark gjennom Jordsalgloven. Etter at Finnmarksloven ble opprettet har Finnmarkseiendommen (FeFo) satt ned forbud mot salg av landbruksjord. Dette sett i sammen med LMDs forslag til konsesjonsfrihet for arealer under 25 daa, vil etter vårt skjønn gjøre det nærmest umulig å utvide gårdens arealgrunnlag i Finnmark.

Finnmark Bondelag mener at konsesjonsplikten på ubebygde areal *ikke på noen* måte må liberaliseres. Dette vil være svært uheldig for all videre landbruksutvikling i Finnmark. Dersom ubebygde areal på mer enn 2 daa skal erverves konsesjonsfritt, vil det utelukke bønder til å få tilgang på potensielt brukbar dyrkingsjord. Etter at Jordsalgloven ble avskaffet og erstattet med Finnmarksloven, er bøndenes forutsigbarhet omkring festa areal fra FeFo betydelig redusert. Det hviler etter vårt skjønn også en økt risiko ved investeringer i form av nydyrking på FeFos arealer, da en ikke vet hvorvidt en vil beholde arealet i framtida. Sammen med lav panteverdi på våre gårder og private bankers skepsis til å låne penger til landbruksformål, er landbrukets framtid i Finnmark på utrygg grunn allerede i dag. Konsesjonsfrihet på ubebygde eiendommer over 2 daa, vil fjerne muligheten til å utvide produksjonsgrunnlaget på gården for svært mange bønder i fylket.

Oppsummering

En aktiv bruk av boplikt og konsesjonsplikt på landbrukseiendommer kan være et godt redskap for mange kommuner til å opprettholde og styrke bosettinga i Finnmark. For mange sjøsamiske områder i fjordstrøkene er det landbruket som fortsatt er bærebjelken for dagens bosettingsmønster. En riktig bruk av dagens lovgivning vil etter vårt skjønn sikre videre bosetting også i framtida. Statens tidligere strategier om utmål av arealer etter datidens bruksstruktur, resulterte i mange landbrukseiendommer under 25 daa. Eiendommer som i dag kan skape grunnlag for ny drift med basis i jordbruket. Et forslag om heving av grense for boplikt og konsesjonsfrihet til 25 daa vil dermed etter vårt skjønn ramme Finnmark spesielt hardt. Finnmark Bondelag mener derfor at dagens regelverk ikke bør lempes på.

Våre standpunkt i saken er her kort oppsummert:

- Praktiseringen av boplikt og konsesjon bør innskjerpes, i stedet for å lempes på.
- Grense for boplikt ikke skal heves til 25 daa, men beholdes på dagens nivå.
- Grense for konsesjonsplikt skal ikke heves til 25 daa, men beholdes på dagens nivå. Arealgrensen på 100 dekar totalareal beholdes som i dag.
- Konsesjonsplikt innføres også for overflatedyrka areal.
- Konsesjonsplikt innføres for den som ikke vil eller kan oppfylle boplikta.

Vår dato
2008-05-05

Vår referanse
2008/00386/003

- Nærmere regler for vurderingen av om det skal stilles vilkår om boplikt ved konsesjon må gis.
- Boplikten kan kun oppfylles ved at eieren registreres i folkeregisteret som bosatt på eiendommen.

Med hilsen

for Fred Johnsen
Fylkesleder

Veronica Andersen
organisasjonssjef